

Riktlinjer för ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

 Eda kommun	Styrdokument	
	Dokumenttyp	Riktlinjer
	Beslutad av	Bildningsnämnden 2024-10-09 § 130
	Dokumentansvarig	Skolchef
	Reviderad av	–

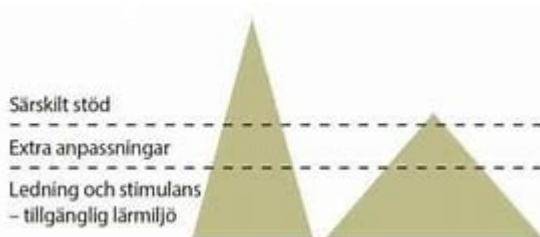
Innehållsförteckning

1	Inledning.....	4
2	Syfte.....	4
3	Styrdokument.....	4
4	Ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd, åtgärdsprogram och extra ordinära stödåtgärder.....	5
4.1	Ledning och stimulans.....	5
4.2	Extra anpassningar.....	6
4.3	Särskilt stöd.....	7
4.3.1	Anmälan av särskilt stöd.....	7
4.3.2	Beslut om att utredning ska inledas.....	7
4.3.3	Utredning.....	7
4.4	Åtgärdsprogram.....	8
4.4.1	Beslut att upprätta åtgärdsprogram.....	8
4.4.2	Utforma åtgärdsprogram.....	8
4.4.3	Uppföljning av åtgärdsprogram.....	8
4.4.4	Utvärdering av åtgärdsprogram.....	8
4.5	Extraordinära stödåtgärder.....	9
5	Beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning, anpassad studiegång.....	9
6	Ansvar i styrkedjan.....	9
7	Överklagan.....	10
8	Framgångsfaktorer.....	10
9	Centrala riktlinjer.....	11
10	Tids- och aktivitetsplan.....	11
11	Dokumentation.....	11
12	Utvärdering.....	11

Riktlinjer för ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram

1 Inledning

Bildningsnämndens riktlinjer för ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram utgår från att alla barn och elever har rätt till ledning och stimulans för att kunna utvecklas så långt som möjligt. En del elever får också extra anpassningar eller särskilt stöd. I all utbildning inom skolväsendet ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barns och elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, vilket är skolans kompensatoriska uppdrag.

2 Syfte

Syftet med riktlinjerna är att bidra till likvärdighet för alla barn och elever i Eda kommun, i samtliga skolformer och fritidshemmet. Elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling och utifrån sina egna förutsättningar kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

3 Styrdokument

Riktlinjen är framtagen utifrån huvudmannens ansvar för att mål, krav och riktlinjer ska efterleva. Barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling och för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper, ska då ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Skollagen (SFS 2010:800) och läroplan för respektive verksamhetsform anger att barn och elever ska ges stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Riktlinjerna bygger på Skollagen (2010:800) 3 kapitlet, *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram* samt stödmaterial på Skolverkets hemsida. Allmänna råd bör följas om verksamheten inte handlar på ett annat sätt som gör att kraven i bestämmelserna ändå uppfylls. Bildningsnämnden har beslutat att

bildningsförvaltningen ska arbeta i enlighet med de allmänna råden. Enligt *Skolverkets allmänna råd om arbetet med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram* bör huvudmannen ha rutiner för att kontinuerligt följa upp hur arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd fungerar på enheterna för att kunna vidta nödvändiga åtgärder om det finns brister.

Rutiner för hur arbetet med särskilt stöd organiseras på enheten. Rutinerna ska innehålla en beskrivning av:

- information om hur behov av särskilt stöd bör anmälas till rektorn
- ansvarsfördelning inom arbetslag
- samverkan mellan undervisande lärare och elevhälsan
- vad som behöver ingå i en utredning om särskilt stöd och hur utredningen bör dokumenteras
- hur arbetet med utarbetande, uppföljning och avslut av åtgärdsprogram bör gå till
- på vilket sätt eleven och vårdnadshavare involveras i arbetet
- hur överklagande av ett beslut om åtgärdsprogram hanteras

4 Ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd, åtgärdsprogram och extra ordinära stödåtgärder

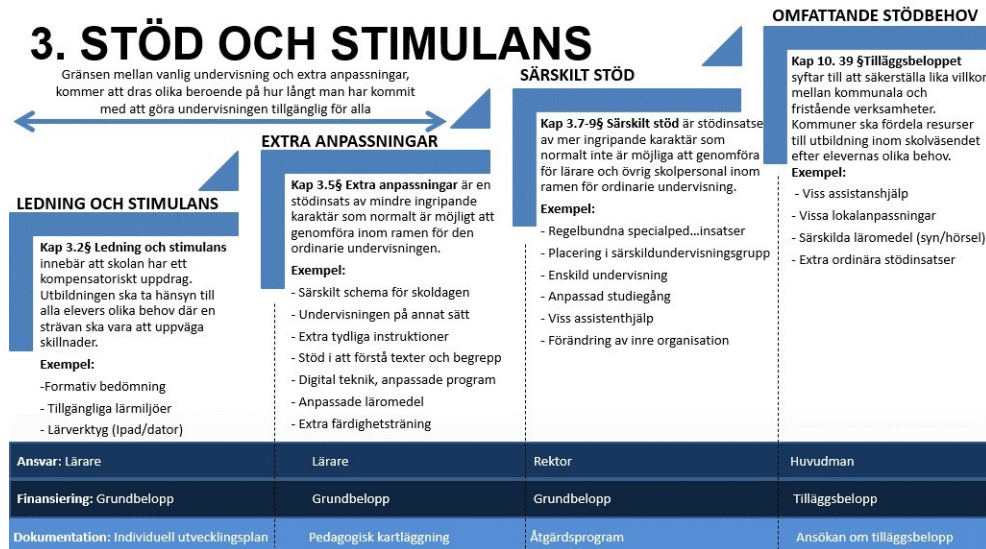
I Eda kommun hanterar bildningsnämnden verksamheterna som ett samlingsbegrepp för förskolan, pedagogisk omsorg, förskoleklassen, de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet, gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola. Till riktlinjerna ska det finnas utarbetade rutiner med tillhörande bilagor som utgörs av centrala riktlinjer.

4.1 Ledning och stimulans

Enligt skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer samt fritidshemmet ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och i sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag, vilket innebär att skolan ska sträva efter att uppväga skillnader i elevers förutsättningar för att tillgodogöra sig utbildningen. Ledning och stimulans ska ges av undervisande lärare inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Även elever som lätt uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Lärare och annan skolpersonal bör regelbundet utvärdera hur undervisningen anpassas så att dessa elever kan nå längre i sin kunskapsutveckling. Elever med funktionsnedsättning ska alltid ges stöd som syftar till att så långt som

möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser, även om eleven uppfyller de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppfyllas. Det stöd som ges ska regelbundet utvärderas av lärare och övrig skolpersonal. Ledning och stimulans kan innebära att undervisande lärare ser över pedagogiska metoder och arbetsätt, elevernas lärmiljöer eller ledarskapet i klassrummet.

4.2 Extra anpassningar

Om det framkommer att det befaras att en elev inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst kommer att uppfyllas ska eleven ges stöd i form av extra anpassningar. Det kan variera vad som i det enskilda fallet utgör extra anpassningar. En och samma åtgärd kan i en verksamhet utgöra en del av ledning och stimulans som ges till alla elever i den ordinarie undervisningen, men i en annan verksamhet utgöra en extra anpassning för enskilda elever.

Extra anpassningar ska ges skyndsamt av lärare och annan skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Rätten till stöd i form av extra anpassningar gäller enbart för de elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Extra anpassningar ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt. Det innebär att stödet som huvudregel inte bara ska inriktas på ett eller ett fåtal ämnen. Stödet får inriktas på enbart ett specifikt ämne om det är uppenbart att elevens stödbehov är begränsat till just denna del av utbildningen. Rätten till stöd i form av extra anpassningar och särskilt stöd gäller även i fritidshemmet.

Lärare och övrig personal ska involvera elev och vårdnadshavare i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd i varje enskilt fall. Information kan ges i samband med utvecklingssamtal eller tättare vid behov. Lärare behöver kontinuerligt följa upp och omforma extra anpassningar för att kunna bedöma om eleven kan förväntas uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas med det stöd som ges. Dokumentation av extra anpassningar görs

av undervisande lärare i Edlevo. Extra anpassningar ska inte skrivas in i ett åtgärdsprogram och går inte att överklaga.

4.3 Särskilt stöd

Om det befaras att en elev inte kommer uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att uppföljning och omformning av extra anpassningar har skett, ska detta anmälas till rektor. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckligt eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Särskilt stöd är insatser som normalt inte är möjliga att genomföra för lärare och övrig skolpersonal inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det innebär dock inte att elevstödande arbete som utförs av någon annan än den undervisande läraren i alla lägen utgör särskilt stöd. Enstaka specialpedagogiska insatser under en kortare tid räknas inte som särskilt stöd, utan betraktas som stöd i form av extra anpassningar. Särskilt stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Särskilt stöd får ges istället för den undervisning som eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning.

4.3.1 Anmälan av särskilt stöd

Anmälan görs via funktionsbrevlådan i Prorenata. Rektor och elevhälsans personal får en e-postavisering om att en anmälan har gjorts.

4.3.2 Beslut om att utredning ska inledas

Rektor eller annan utsedd person, beslutar om en utredning av behov av särskilt stöd ska inledas, vilket gäller även i de fall där elev, vårdnadshavare och skolan inte är överens. Om rektor, eller annan utsedd person, beslutar att en utredning inte ska inledas ska en motivering till beslutet skrivas i Prorenata.

4.3.3 Utredning

En utredning ska bestå av en kartläggning och en pedagogisk bedömning. Kartläggningen ska innefatta hur elevens skolsituation med hänsyn till omständigheter på individ-, grupp- och skolnivå påverkar elevens förutsättningar och förmågor samt hur elev och vårdnadshavare ser på elevens behov av särskilt stöd. Observationer från lärare och annan skolpersonal kan vara ett underlag i kartläggningen. (Se *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*). Utifrån kartläggningen görs en pedagogisk bedömning av elevens behov. Det ska särskilt beaktas om de svårigheter som kommer till uttryck, rör skolsituationen som helhet eller endast vissa delar samt om det finns bakomliggande förhållanden som kan vara orsak till svårigheterna. Om bedömningen visar att eleven har behov av särskilt stöd ska åtgärder föreslås. Det ska särskilt beaktas vilka åtgärder som planeras, varför samt vilka resultat som förväntas. En utredning kan visa att en elev inte är i behov av särskilt stöd och/eller att elevens behov kan tillgodoses genom stöd i form av extra anpassningar. Om så är fallet upprättas inget åtgärdsprogram. Däremot dokumenteras de extra anpassningarna i Edlevo.

4.4 Åtgärdsprogram

4.4.1 Beslut att upprätta åtgärdsprogram

Rektor, eller annan utsedd person, fattar beslut att upprätta ett åtgärdsprogram. Om åtgärdsprogrammet innehåller beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång kan beslutet inte delegeras.

Åtgärdsprogram ska upprättas för elev om en utredning har visat att eleven har behov av särskilt stöd. Ett åtgärdsprogram upprättas även om skolan och elevens vårdnadshavare inte är överens. Åtgärdsprogrammet är en skriftlig bekräftelse på att eleven är i behov av särskilt stöd och vilka stödåtgärder som ska sättas in. Det är därför ett viktigt dokument ur ett rättssäkerhets- och likvärdighetsperspektiv.

4.4.2 Utforma åtgärdsprogram

Elev och vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. I åtgärdsprogrammet ska elevens behov av särskilt stöd framgå samt hur stödbehovet ska tillgodoses. Åtgärder bör vara konkreta och utvärderingsbara. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning. Särskilt stöd får ges i stället för den undervisning som eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Särskilt stöd ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt. Åtgärdsprogrammet ska endast innehålla den information om eleven som behövs för att adekvata stödåtgärder ska kunna vidtas. Det ska inte innehålla en beskrivning av elevens svårigheter eller eventuella diagnoser. Hänvisningar kan göra till utredningen. I åtgärdsprogrammet ska det framgå när åtgärder ska följas upp och utvärderas samt vem som är ansvarig för uppföljning och utvärdering. Det ska framgå vilket datum som elev och vårdnadshavare får del av åtgärdsprogrammet. Vårdnadshavare har rätt att överklaga ett åtgärdsprogram inom tre veckor från det datumet de har tagit del av åtgärdsprogrammet.

4.4.3 Uppföljning av åtgärdsprogram

Den som ansvarar för en åtgärd ska se till att det som är bestämt genomförs och fortlöpande bedöma om arbetssättet är effektivt eller om det behöver förändras.

4.4.4 Utvärdering av åtgärdsprogram

En utvärdering av åtgärder i ett åtgärdsprogram syftar till att se över om stödinsatserna har gett effekt. Utvärderingen görs vid en planerad tidpunkt. Elev och vårdnadshavare bör ges möjlighet att delta i utvärderingen. Ett åtgärdsprogram kan avslutas om utvärderingen visar att inga ytterligare åtgärder behövs.

4.5 Extraordinära stödåtgärder

Extraordinära stödåtgärder är insatser utöver det särskilda stödet. Det handlar om omfattande åtgärder som väsentligt avviker från det förskolan eller skolan ska göra inom grundbeloppet och för dessa insatser kan det ansökas om ett tilläggsbelopp. Extraordinära stödåtgärder är behov utifrån funktionsvariationer, exempelvis grava rörelsehinder, grav synnedläggning, grav hörselnedsättning, utvecklingsstörning, svår autism/autismspektrumstörning och tillstånd som bedöms medföra omfattande behov av särskilt stöd av extraordinära åtgärder utifrån medicinskt svårbehandlade sjukdomar.

5 Beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning, anpassad studiegång

Om det finns särskilda skäl får rektor besluta att en elev ges särskilt stöd i form av särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Rektor kan inte delegera dessa beslut och beslutet är skriftligt. Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning får inte vara mer ingripande än vad som behövs. Rektor ska säkerställa att beslutet inte omfattar fler ämnen eller längre tidsperiod än nödvändigt. Placeringen ska ses som en lösning när alternativet att låta eleven gå kvar i den ordinarie undervisningsgruppen har prövats.

Ett beslut om anpassad studiegång innebär avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Rektor får besluta om anpassad studiegång om annat särskilt stöd i rimlig grad inte kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar. Anpassad studiegång ska utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Beslut om anpassad studiegång ska inte genomföras i en större omfattning än vad som krävs för att eleven ska ha förutsättningar att delta i skolarbetet. Beslutet ska inte omfatta fler ämnen eller en längre tidsperiod än nödvändigt. Rektor kan besluta att anpassa del av ett ämne. Ett noggrant övervägande bör göras av vilka delar av ämnet som det är lämpligt att göra avvikelser från. Rektor ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

6 Ansvar i styrkedjan

Alla barn och elever har rätt till ledning och stimulans för att kunna utvecklas så långt som möjligt, så behöver alla nivåer ta sin del av ansvaret. Förskola och skola har i uppdrag att uppmärksamma och utreda barn och elevers olika behov samt utgå från de mål och riktlinjer som gäller för respektive verksamhet och som anges i styrdokumentet.

- **Hemkommunen** har ansvaret för att alla skolpliktiga barn och elever får sin utbildning och att de genomför sin skolgång, oavsett skolform. Eda kommun, bildningsförvaltningen som hemkommun, måste hålla sig informerad om barn och elevers skolgång och

riktlinjer finns utarbetade och beslutade av bildningsnämnden. De centrala riktlinjerna utgör grunden för lokala rutiner i respektive verksamhet för förskola och skola.

- **Rektorn** har ansvar för att barn och elever får det stöd som de har rätt till för att ha möjlighet att nå målen. Vid utarbetandet av särskilt stöd har elevhälsan, speciallärare och pedagoger en stor roll. Rektorn har ett ansvar att se till att personalen känner till och följer rutinerna. Rektorn beslutar om särskilt stöd, särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång. Rektor ansvarar för det systematiska kvalitetsarbetet på enhetsnivå för att följa upp och utvärdera arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.
- **Pedagogerna** och övrig skolpersonal som arbetar närmast barnet och eleven kan genomföra stödinsatser som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stöd i form av extra anpassningar ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt och mentorn ska ha ett helhetsperspektiv kring barnet och eleven. Särskilt stöd dokumenteras i ett åtgärdsprogram som mentor ansvarar för. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat regleras i skollagen eller annan författning.

7 Överklagan

Om elev eller vårdnadshavare har invändningar mot beslut om åtgärdsprogram, beslut att inte upprätta ett åtgärdsprogram eller ett beslut att avsluta ett åtgärdsprogram kan besluten överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. Överklagan kan ske inom tre veckor från det datum som elev och vårdnadshavare har fått ta del av beslutet. Information till vårdnadshavare om hur överklagan ska finnas med i åtgärdsprogrammet. En elev får själv överklaga från det år då eleven fyller 16 år. Rektorsbeslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång kan också överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

8 Framgångsfaktorer

Tre framgångsfaktorer är av yttersta vikt vid ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram i Eda kommun. Den första framgångsfaktorn är betydelsen av struktur, samsyn och tydlig ansvarsfördelning i styrkedjan mellan huvudman, rektor, mentor och pedagoger. Den andra handlar om vikten av förtroendefull samverkan mellan förskola/skola och vårdnadshavare. Den tredje faktorn belyser vikten av att dokumentationen om barn och elever behöver hålla en hög professionell nivå och att den endast innehåller aktuell och relevant information.

9 Centrala riktlinjer

Eda kommun, Bildningsnämnden har beslutat om centrala riktlinjer som konkretiseras genom rutiner för vad som ska genomsyra alla verksamheter för att få till stånd en kontinuitet i alla verksamhetsformer. Riktlinjerna ska bidra till att skapa en likvärdig och rättssäker hantering av ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

10 Tids- och aktivitetsplan

I Eda kommun ska Bildningsförvaltningen utifrån centrala riktlinjer konkretisera hur, i vilken omfattning och när arbetet med ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram genomförs och följs upp, samt vem som ansvarar för att det sker.

11 Dokumentation

Verksamheterna ska byta erfarenheter och information som kan vara av vikt för att stödja barn och elevers utveckling och lärande. Dokumentationen i förskolan och skolan ska innehålla aktuell och relevant information kopplat till progressionen i barnens och elevernas utveckling, lärande och det undervisningsinnehåll de tagit del av. Den ska också vara saklig och inte innehålla värdeladdade ord eller uppgifter om personliga egenskaper. Syftet med dokumentationen är att ge mottagaren tillräcklig och relevant information för att säkerställa att det sker en progression i elevernas kunskapsinhämtning. Rektor och elevhälsa dokumenterar i dokumentationssystemet Prorenata.

12 Utvärdering

Arbetet med ledning och stimulans, extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram ska utvärderas som en del i det systematiska kvalitetsarbete som bedrivs såväl på huvudmannanivå som verksamhetsnivå utifrån skollagen (2010:800). Tidigare framgångsfaktorer ska fångas upp genom att återkoppla lärdomar inom och mellan verksamheter. Med strukturerad återkoppling kan utfall av insats och åtgärder synliggöras och utvecklingsbehov identifieras. Strukturerad, kvalitetssäkrad och kontinuerlig återkoppling ger möjligheter att anpassa och utveckla verksamheten. Återkopplingen ska ske systematiskt och i enlighet med gällande rutin och tidsplan som utarbetas av Bildningsförvaltningen i Eda kommun.